Programma van Toetsing en Afsluiting

HAVO 2026-2028

Editie september 2026

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Beste leerling,

Welkom in de bovenbouw!

Je hebt nu het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) voor je. Dit PTA is geldig voor leerlingen die in augustus 2026 zijn begonnen in havo-4 en die normaal gesproken in 2028 de opleiding afronden.

Het examen havo bestaat voor de meeste vakken uit twee onderdelen: het schoolexamen (SE) en het centraal examen (CE). Het eindcijfer van het schoolexamen telt voor 50% mee bij de berekening van je eindcijfer, het cijfer van het CE is de andere 50%.

Een aantal vakken kent alleen een schoolexamen, voor deze vakken is er dus geen centraal examen. Sommige vakken nemen in klas 4 al één of meer SE-toetsen af, andere vakken beginnen daarmee pas in het laatste leerjaar.

In dit boekje vind je een overzicht van alle toetsen die worden afgenomen in het kader van het schoolexamen. Je ziet o.a. wanneer een toets afgenomen zal worden, hoelang dat duurt en wat de inhoud is van de leerstof.

Wijzigingen na 1 oktober van het lopende schooljaar:
Het PTA staat in principe vast per 1 oktober. Indien daarna aanpassingen noodzakelijk blijken, worden deze door de schoolleiding vastgesteld na overleg met de medezeggenschapsraad. Leerlingen en ouders worden schriftelijk geïnformeerd over de wijziging en de ingangsdatum.

Afwijkingen of calamiteiten:
Bij ziekte, afwezigheid of onregelmatigheden gelden de procedures zoals opgenomen in het examenreglement. Daarin staat ook beschreven hoe wordt omgegaan met fraude of onregelmatigheden. Raadpleeg voor de exacte afspraken het examenreglement van de school. In het examenreglement kun je alles terugvinden over hoe het schoolexamen en het centraal examen worden georganiseerd en wat je rechten en plichten zijn.

Namens alle collega’s wens ik je veel plezier en succes toe in je examenjaar!

Met vriendelijke groet,

Marco Bakker
Examensecretaris ONC Parkdreef

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Nederlands	Afdeling	havo
Methode	Nieuw Nederlands		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5netlse1	Argumenteren en Tekstbegrip - examenbundel - Hoofdstuk 1 t/m 5 argumenteren - Hoofdstuk 1 t/m 7 leesvaardigheid	schriftelijk	A1, A2, D	90’	PWW 1	25	ja
h5netlse2	Gedocumenteerd schrijven - betoog - beschouwing - brongebruik en -vermelding	schriftelijk	A1, A2, A3, C, D	135’	PWW 2	35	ja
h5netlse3	Literatuur - boekenlijst - literatuuranalyse - literatuurgeschiedenis	mondeling	B, E1, E2, E3	20’	PWW 3	40	nee

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4netlhd1	Voorbereiding studieoriëntatie ter ondersteuning van het schrijven van de motivatiebrief	F	Inleveren – periode 2 (voorafgaand aan PW schrijven motivatiebrief in PWW2)

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Nederlands (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Nieuw Nederlands		

Examenprogramma

Het eindexamen

Het eindexamen bestaat uit het centraal examen en het schoolexamen. Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

Domein A	Leesvaardigheid
Domein B	Mondelinge taalvaardigheid
Domein C	Schrijfvaardigheid
Domein D	Argumentatieve vaardigheden
Domein E	Literatuur
Domein F	Oriëntatie op studie en beroep.

Bij de uitvoering van het examenprogramma worden de referentieniveaus Nederlandse taal in acht genomen, bedoeld in artikel 2, onderdeel c en onderdeel d, van het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen

Het centraal examen

Het centraal examen heeft betrekking op domein A en domein D voor zover het analyseren en beoordelen betreft.

Het schoolexamen

Het schoolexamen heeft betrekking op:

- de domeinen en subdomeinen waarop het centraal examen geen betrekking heeft;
- indien het bevoegd gezag daarvoor kiest: een of meer domeinen of subdomeinen waarop het centraal examen betrekking heeft;
- indien het bevoegd gezag daarvoor kiest: andere vakonderdelen, die per kandidaat kunnen verschillen.

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Frans	Afdeling	havo
Methode	Libre Service		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4fatlse1	Franse literatuur	schriftelijk	E1	135’	PWW 4	20	ja
h5fatlse2	Grammatica + vocabulaire	schriftelijk	Ondersteunend bij A-D	90’	PWW 1	20	ja
h5fatlse3	Luistervaardigheid	schriftelijk	B	60’	januari 2028	20	nee
h5fatlse4	Spreekvaardigheid	mondeling	C1 + C2, F	20’	PWW 3	20	nee
h5fatlse5	Schrijfvaardigheid, brief	schriftelijk	D1, D2, F	90’	PWW 3	20	ja

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4fatlhd1	Dossier Leesvaardigheid (boekopdrachten)	A, E1	uiterlijk 31 januari 2028
h5fatlhd2	Dossier Schrijfvaardigheid	D1, D2, F	uiterlijk 15 maart 2028

Examenprogramma

Domeinen		Subdomeinen		in CE	Moet in SE	Mag in SE
A	Leesvaardigheid			X		X
B	Kijk- en luistervaardigheid				X	
C	Gespreksvaardigheid	C1	Gesprekken voeren		X	
		C2	Spreken		X	
D	Schrijfvaardigheid	D1	Taalvaardigheden		X	
		D2	Strategische vaardigheden		X	
E	Literatuur				X	
F	Oriëntatie op studie en beroep				X	

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Duits	Afdeling	havo
Methode	Zugspitze		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4dutlse1	Duitse literatuur	schriftelijk	E	90’	PWW 3	20	ja
h5dutlse2	Ondersteunende vaardigheden (grammatica en idioom)	schriftelijk	Voorbereidend op A, B, C, D	90’	PWW 1	20	ja
h5dutlse3	Spreekvaardigheid (gesprekken voeren + spreken)	mondeling	C1, C2	20’	PWW 2	20	nee
h5dutlse4	Luistervaardigheid	schriftelijk	B	90’	januari/februari	20	nee
h5dutlse5	Schrijfvaardigheid, brief of verslag	schriftelijk	D1, D2	135’	PWW 3	20	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving		Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4dutlhd1	Opdracht “Wat kan ik met de Duitse taal in mijn vervolgopleiding/beroep”? Mondeling of schriftelijk.	F	september 2026 - januari 2027
h5dutlhd2	Boekverslag 1, titel in overleg	A, E1	week 40 2027
h5dutlhd3	Boekverslag 2, titel in overleg	A, E1	week 10 2028

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Duits (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Zugspitze		

Examenprogramma

Domeinen		Subdomeinen		in CE	Moet in SE	Mag in SE
A	Leesvaardigheid			X		X
B	Kijk- en luistervaardigheid				X	
C	Gespreksvaardigheid	C1	Gesprekken voeren		X	
		C2	Spreken		X	
D	Schrijfvaardigheid	D1	Taalvaardigheden		X	
		D2	Strategische vaardigheden		X	
E	Literatuur				X	
F	Oriëntatie op studie en beroep				X	

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: https://www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Engels	Afdeling	havo
Methode	New Interface / Follow Up		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5entlse1	Schrijfvaardigheid	schriftelijk	D1, 2	90’	PWW 1	20	ja
h5entlse2	Grammatica en idioom	schriftelijk	Ondersteuning A-D	90’	PWW 2	20	ja
h5entlse3	Kijk-/Luistervaardigheid	schriftelijk	B	90’	PWW 2	20	nee
h5entlse4	Literatuur (+ 1 boek)	schriftelijk	E	90’	PWW 3 (feb)	20	ja
h5entlse5	Spreekvaardigheid	mondeling	C1, 2, F	20’	PWW 3	20	nee

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren

Examenprogramma

Domeinen		Subdomeinen		in CE	Moet in SE	Mag in SE
A	Leesvaardigheid			X		X
B	Kijk- en luistervaardigheid				X	
C	Gespreksvaardigheid	C1	Gesprekken voeren		X	
		C2	Spreken		X	
D	Schrijfvaardigheid	D1	Taalvaardigheden		X	
		D2	Strategische vaardigheden		X	
E	Literatuur				X	
F	Oriëntatie op studie en beroep				X	

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Aardrijkskunde	Afdeling	havo
Methode	DeGeo		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4akse1	Arm en rijk hoofdstuk 1+2+3+4: Globalisering en grensgebied: India en Groot-Brittannië + Mexico/VS	schriftelijk	A1,B1,B2,C2,C3	135’	PWW 1	18	ja
h4akse2	Overleven in Europa hoofdstuk 2+3 en Systeem aarde hoofdstuk 1+2+3	schriftelijk	A1,C1,B3	135’	PWW 3	18	nee
h5akse3	Brazilië hoofdstuk 1+2+3+4	schriftelijk	A1,C2,D1,D2	135’	PWW 1	20	ja
h5akse4	Wonen in Nederland hoofdstuk 1+2	schriftelijk	A1,E1	135’	PWW 2	12	nee
h5akse5	Wonen in Nederland hoofdstuk 1+2+3+4	schriftelijk	A2,E1	135’	PWW 3	16	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4akpo1	PO Systeem aarde H4	A1,A2,C3	240’	maart - april	5	nee
h4akpo2	PO Systeem aarde kennisopdracht H4	A1,A2,C3	30’	maart - april	3	nee
h5akpo3	PO Wonen in Nederland	A1,A2,E1,E2	240’	feb - mrt	8	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4akhd1	Handelingsdeel Overleven in Europa hoofdstuk 1	A1,A2,B3	mei - juni

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Aardrijkskunde (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	DeGeo		

Examenprogramma

Syllabus examenprogramma 2027

Tabel 1: Toedeling van de examenstof aardrijkskunde havo aan centraal examen en schoolexame

Domein	Centraal Examen	Schoolexamen
A Vaardigheden		
– Subdomein A1 Geografische benadering	■	■
– Subdomein A2 Geografisch onderzoek		■
B Wereld		
– Subdomein B1 Gebieden op grens van arm en rijk		■
– Subdomein B2 Samenhangen en verschillen in de wereld	■	□
– Subdomein B3 Mondiale processen en lokale effecten		■
C Aarde		
– Subdomein C1 Samenhangen en verschillen op regionaal niveau		■
– Subdomein C2 Samenhangen en verschillen op aarde	■	□
– Subdomein C3 De aarde als natuurlijk systeem en lokale effecten		■
D Ontwikkelingsland		
– Subdomein D1 Gebiedskenmerken	■	□
– Subdomein D2 Actuele vraagstukken		■
E Leefomgeving		
– Subdomein E1 Nationale en regionale vraagstukken	■	□
– Subdomein E2 Regionale en lokale vraagstukken		■
■ *moet* worden getoetst □ *mag* worden getoetst		

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Geschiedenis	Afdeling	havo
Methode	Geschiedeniswerkplaats		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4gesse1	Tijdvak 1 t/m 4	mondeling	A + B + E	15’	PWW 1	10	nee
h5gesse2	Tijdvak 5 t/m 8 + historische context Britse Rijk	schriftelijk	A + B + C	90’	PWW 1	30	ja
h5gesse3	Tijdvak 8 t/m 10 + staatsinrichting	schriftelijk	A + B + C + D	90’	PWW 2	30	ja
h5gesse4	Tijdvak 5 t/m 10 + historische contexten	schriftelijk	A + B + C	135’	PWW 3	30	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren

Examenprogramma

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

Domein A Historisch besef
Domein B Oriëntatiekennis
Domein C Thema's
Domein D Geschiedenis van de rechtsstaat en van de parlementaire democratie
Domein E Oriëntatie op studie en beroep.

Het centraal examen heeft betrekking op de domeinen A en B, de tijdvakken 5 t/m 10.

Het schoolexamen heeft betrekking op domein A, domein B de tijdvakken 1 t/m 4 en:
- de domeinen en subdomeinen waarop het centraal examen geen betrekking heeft;
- indien het bevoegd gezag daarvoor kiest: een of meer domeinen of subdomeinen waarop het centraal examen betrekking heeft;
- indien het bevoegd gezag daarvoor kiest: andere vakonderdelen, die per kandidaat kunnen verschillen.

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: https://www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Wiskunde A	Afdeling	havo
Methode	Getal en ruimte wiskunde A – deel 1 t/m 3, dertiende editie		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4wisase1	H4 Combinatoriek H5 Veranderingen	schriftelijk	A, B1, B2, B3, C1, C2, C4, D	90’	PWW 3	20	ja
h5wisase2	H1 Rekenen en groei H3 Lineaire verbanden H6 Formules en herleiden H9* Exponentiële verbanden	schriftelijk	A, B1, B2, C1, C2, C3, C4, C5	150’	PWW 1	25	ja
h5wisase3	H2 De statistische cyclus H7 Conclusies bij statistiek H10* Statistische variabelen	schriftelijk	A, B1, B2, C1, E1, E2, E3, E4	150’	PWW 2	25	ja
h5wisase4	H1 Rekenen en groei H2 De statistische cyclus H3 Lineaire verbanden H6 Formules en herleiden H7 Conclusies bij statistiek H9* Exponentiële verbanden H10* Statistische variabelen H11* Formules en variabelen Onderzoeksopgaven	schriftelijk	A, B1, B2, C1, C2, C3, C4, C5, E1, E2, E3, E4	150’	PWW 3	30	ja

**Hoofdstuknummers 9-12 en titels zijn onder voorbehoud i.v.m. eventuele wijzigingen in de dertiende editie*

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4wisahd1	PO Statistiek met ICT	A, C1, C2, E5	april 2027

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Wiskunde A (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Getal en ruimte wiskunde A – deel 1 t/m 3, dertiende editie		

Examenprogramma

Domein	Sub domein	in CE	moet in SE	mag in SE
A Vaardigheden		X	X	
B Algebra en tellen	B1: Rekenen	X		X
	B2: Algebra	X		X
	B3: Telproblemen		X	
C Verbanden	C1: Tabellen	X		X
	C2: Grafieken, vergelijkingen en ongelijkheden	X		X
	C3: Formules met één of meer variabelen	X		X
	C4: Lineaire verbanden	X		X
	C5: Exponentiële verbanden	X		X
D Verandering			X	
E Statistiek	E1: Presentaties van data interpreteren en beoordelen	X		X
	E2: Data verwerken	X		X
	E3: Data en verdelingen	X		X
	E4: Statistische uitspraken doen	X		X
	E5: Statistiek met ICT		X	

Opmerkingen

Kandidaten met recht op tijdsverlenging hebben maximaal 30 minuten tijdsverlenging conform ook het CE.
Tijdens het SE moet de grafische rekenmachine in de juiste examenstand staan.
Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Wiskunde B	Afdeling	havo
Methode	Getal en ruimte wiskunde A – deel 1 t/m 3, dertiende editie		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4wisbse1	Hoofdstuk 1: Lineaire en kwadratische vormen Hoofdstuk 2: Veranderingen	schriftelijk	B	90’	PWW 1	15	nee
h4wisbse2	Hoofdstuk 6: De afgeleide functie Hoofdstuk 7: Lijnen en cirkels	schriftelijk	B, C	90’	PWW 3	20	ja
h5wisbse3	Hoofdstuk 3: Meetkunde Hoofdstuk 8: Goniometrische functies en vergelijkingen Hoofdstuk 10: Meetkundige berekeningen	schriftelijk	B, C	150’	PWW 1	20	ja
h5wisbse4	Hoofdstuk 5: Functies en vergelijkingen Hoofdstuk 6: De afgeleide functie Hoofdstuk 9: Exponentiële en logaritmische formules Hoofdstuk 11: Verbanden en functies §4 en §5: wortelfuncties en gebroken functies	schriftelijk	B, D	150’	PWW 2	20	ja
h5wisbse5	Hoofdstuk 1 t/m 11	schriftelijk	B, C, D	150’	PWW 3	25	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h5wisbhd1	Werkstuk: “wiskunde en maatschappij”	A, D	Inleveren 5e leerjaar: oktober 2027

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Wiskunde B (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Getal en ruimte wiskunde B– deel 1 t/m 3, dertiende editie		

Examenprogramma

Domein	in CE	moet in SE	mag in SE
A Vaardigheden	X	X	
B Functies, grafieken en vergelijkingen	X		X
C Meetkundige berekeningen	X		X
D Toegepaste analyse	X	X	

Opmerkingen

Kandidaten met recht op tijdsverlenging hebben maximaal 30 minuten tijdsverlenging conform ook het CE.
Tijdens het SE moet de grafische rekenmachine in de juiste examenstand staan.
Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: https://www.examenblad.nl/

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	**Rekenen**	**Afdeling**	**havo**
Methode	**Eigen materiaal, gebaseerd op voormalige 2F en 3F toetsen**		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4rekse1	SE Rekentoets 3F niveau	schriftelijk	Getallen, verhoudingen, meten en meetkunde en verbanden	90’	PWW 2	100	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren

Examenprogramma

Dit programma is bepaald door het bevoegd gezag van de school.

Opmerkingen

De rekentoets telt niet mee voor de slaag/zak regeling.

Alleen leerlingen die geen wiskunde in hun pakket hebben moeten de rekentoets afleggen.
Als de leerling lager dan een 6,0 scoort bij de rekentoets, moet deze verplicht herkanst worden in PWW 3 in havo-4.

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Natuurkunde	Afdeling	havo
Methode	Systematische Natuurkunde, LRN-line		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5natse1	H2: Beweging H3: Krachten in evenwicht H4: Krachtwetten H8: Arbeid en energie	schriftelijk	C1, C2	135’	PWW 1	30	ja
h5natse2	H6: Elektriciteit H11: Zonnestelsel en heelal Keuzekatern 2: Technische automatisering	schriftelijk	E1, G1 en G2	135’	PWW 2	30	ja
h5natse3	H5: Materie en warmte H9: Trillingen en golven H10: Medische beeldvorming Keuzekatern 3: Weer en klimaat	schriftelijk	B1, B2, D1, D2 en E2	135’	PWW 3	30	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5natpo1	Het gewogen gemiddelde van een tweetal practica: Ioniserende stralen practicum Materie en warmte	A, I B2 D1		 1e semester H5 2e semester H5	10	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4nathd1	Algemene toetsvaardigheden en probleemaanpak	A	1e semester H4

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Natuurkunde (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Systematische Natuurkunde, LRN-line		

Examenprogramma

Domein		Subdomein		in CE	moet in SE	mag in SE
A	Vaardigheden			X	X	
B	Beeld- en geluidstechniek	B1	Informatieoverdracht	X		X
		B2	Medische beeldvorming	X		X
		B3*	Optica		bk*	
C	Beweging en energie	C1	Kracht en beweging	X		X
		C2	Energieomzettingen	X		X
D	Materialen	D1	Eigenschappen van stoffen en materialen	X		X
		D2	Functionele materialen		X	
E	Aarde en heelal	E1	Zonnestelsel en heelal	X		X
		E2*	Aarde en klimaat		bk*	
F*	Menselijk lichaam				bk*	
G	Meten en regelen	G1	Gebruik van elektriciteit	X		X
		G2*	Technische automatisering		bk*	
H	Natuurkunde en technologie			X		X
I	Onderzoek en ontwerp	I1	Experiment		X	
		I2	Modelstudie		X	
		I3	Ontwerp		X	

* bk = beperkte keuze: uit deze vier (sub)domeinen worden er twee gekozen.
Let op: D2 en I zijn verplicht voor het SE.

N.B. de syllabus voor 2028 is nog niet gepubliceerd, dit is de syllabus van 2027

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Scheikunde	Afdeling	havo
Methode	Nova Scheikunde - Max		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5schkse1	H1: Chemisch rekenen H2: Chemische bindingen H3: Organische chemie H4: Zouten	schriftelijk	A, B1-5, C1, C2, C8, E1, E2, G2	135’	PWW 1	30	ja
h5schkse2	H5: Reacties in beweging H6: Chemisch evenwicht en zuur-base H7: Redoxchemie	schriftelijk	A B1, C2-4, C6-8, E1, F3	135’	PWW 2	25	ja
h5schkse3	H8: Chemisch onderzoek H9: Materialen H10: Chemie van het leven H11: Industriële chemie	schriftelijk	A, B1, B2, B4, B5, C1, C2, C5, C7, C8, D1-4, E1-3, F1-5, G1-5	135’	PWW 3	30	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5schkpo1	Het gemiddelde cijfer van verscheidene practica met verslag	A, D2, D4	periode	in de lessen	15	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Scheikunde (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Nova Scheikunde - Max		

Examenprogramma

Domein		Subdomein		in CE	moet in SE	mag in SE
A	Vaardigheden			X	X	
B	Kennis van stoffen en materialen	B1	Deeltjesmodellen	X		X
		B2	Eigenschappen en modellen	X		X
		B3	Bindingen en eigenschappen	X		X
		B4	Bindingen, structuren en eigenschappen	X		X
		B5	Macroscopische eigenschappen	X		X
C	Kennis van chemische processen en kringlopen	C1	Chemische processen	X		X
		C2	Chemisch rekenen	X		X
		C3	Energieberekeningen	X		X
		C4	Chemisch evenwicht		X	
		C5	Technologische aspecten		X	
		C6	Reactiekinetiek	X		X
		C7	Behoudswetten en kringlopen	X		X
		C8	Classificatie van reacties	X		X
D	Ontwerpen en experimenten in de chemie	D1	Chemische vakmethodes	X		X
		D2	Veiligheid		X	
		D3	Chemische procesontwerpen	X		X
		D4	Molecular modelling		X	
E	Innovatieve ontwikkelingen in de chemie	E1	Kenmerken van innovatieve processen	X		X
		E2	Duurzaamheid		X	
		E3	Innovatieve processen		X	
F	Processen in de chemische industrie	F1	Industriële processen	X		X
		F2	Procestechnologie en duurzaamheid		X	
		F3	Energieomzettingen	X		X
		F4	Risico en veiligheid		X	
		F5	Kwaliteit en gezondheid		X	
G	Maatschappij en chemische technologie	G1	Chemie van het leven	X		X
		G2	Milieueisen	X		X
		G3	Duurzame chemische technologie		X	
		G4	Groene chemie		X*	
		G5	Ketenanalyse		X	

* Let op: Begrippen rond groene chemie kunnen in het centraal examen worden getoetst via subdomein F1.

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Biologie	Afdeling	havo
Methode	Biologie voor jou MAX editie		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5biolse1	*Biologie voor jou, deel 5a* Thema 8: Stofwisseling in de cel Thema 9: DNA *Biologie voor jou, deel 4a* Thema 1: Inleiding in de biologie Thema 2: Voortplanting Thema 3: Genetica	schriftelijk	 M1, M2, O1 M1, M3, M4, M5, M6, M7, M8, O9 M1, M2, O1, O6, P2 M3, M5, M6, O2, O6, O8 M1, M3, M4, M7, M8, O6	135’	PWW 1	25	ja
h5biolse2	*Biologie voor jou, deel 5a/b* Thema 10: Vertering Thema 11: Transport *Biologie voor jou, deel 4a/b* Thema 4: Evolutie Thema 5: Regeling en beweging Thema 6: Waarneming en gedrag	schriftelijk	 O1 O1 M2, M8, O1, O6, P4, P5 M2, M4, O2, O4, O5, O6 O5, O7,	135’	PWW 2	25	ja
h5biolse3	*Biologie voor jou, deel 5b* Thema 12: Gaswisseling en uitscheiding Thema 13: Afweer Thema 14: Samenhang in de biologie *Biologie voor jou, deel 4b* Thema 7 Ecologie en milieu	schriftelijk	 O1, O2 O3 M1-8, O1-9, P1-5 O1, P1, P2, P3, P4, P5	135’	PWW 3	25	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5biolpo1	Verscheidene practica met bijpassende verwerkingsopdrachten	A1-16	300’	Gedurende het schooljaar, uiterlijk einde periode 3 van leerjaar 5	25	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Biologie (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Biologie voor jou MAX editie		

Examenprogramma

Domein		Subdomein nieuw/oud			Concept	CE[1]	SE
A	Vaardigheden	A1		Informatievaardigheden		X	X
		A2		Communiceren		X	X
		A3		Reflecteren op leren		X	X
		A4		Studie en beroep		X	X
		A5		Onderzoeken		X	X
		A6		Ontwerpen		X	X
		A7		Modelvorming		X	X
		A8		Natuurwetenschappelijk instrumentarium		X	X
		A9		Waarderen en oordelen		X	X
		A10		Beleven			X
		A11		Vorm-functie denken		X	X
		A12		Ecologisch denken		X	X
		A13		Evolutionair denken		X	X
		A14		Systeemdenken		X	X
		A15		Contexten		X	X
		A16		Kennisontwikkeling en -toepassing		X	X
M	Molecuul- en celniveau	M1	B1	Eiwitsynthese			X
		M2	B2	Stofwisseling van de cel	M2.1 Homeostase M2.2 Transport M2.3 Assimilatie en dissimilatie	X	
		M3	C1	Zelforganisatie van cellen	M3.1 Genexpressie M3.2 Celdifferentiatie	X	
		M4	D1	Moleculaire interactie			X
		M5	E1	DNA-replicatie			X
		M6	E2	Levenscyclus van de cel			X
		M7	E4	Erfelijke eigenschap	M7.1 Erfelijke eigenschap	X	
		M8	F1	Selectie	M8.1 DNA M8.2 Mutatie M8.3 Recombinatie M8.4 Variatie	X	
O	Orgaan- en organisme-niveau	O1	B3	Stofwisseling van het organisme	O1.1 Orgaan O1.2 Fotosynthese O1.3 Ademhaling O1.4 Vertering O1.5 Uitscheiding O1.6 Transport	X	
		O2	B4	Zelfregulatie van het organisme	O2.1 Homeostase O2.2 Hormonale regulatie O2.3 Neurale regulatie	X	
		O3	B5	Afweer van het organisme	O3.1 Afweer	X	
		O4	B6	Beweging van het organisme			X
		O5	B7	Waarneming door het organisme			X[2]
		O6	C2	Zelforganisatie van het organisme			X
		O7	D2	Gedrag en interactie			X
		O8	D3	Seksualiteit			X
		O9	E3	Voortplanting van het organisme			X
P	Populatie- en ecosysteem-niveau	P1	B8	Regulatie van ecosystemen	P1.1 Energiestroom P1.2 Kringloop P1.3 Dynamiek en evenwicht	X	
		P2	C3	Zelforganisatie van ecosystemen			X
		P3	D4	Interactie in ecosystemen	P3.1 Voedselrelatie P3.2 Duurzame ontwikkeling	X	
		P4	F2	Soortvorming	P4.1 Populatie P4.2 Variatie P4.3 Selectie P4.4 Soortvorming	X	
		P5	F3	Biodiversiteit			X

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	O&O	Afdeling	havo
Methode	Naar de richtlijnen van Technasium en SLO		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4o&opo1	**Onderzoeksproject: Proces en product** Persoonlijk aandeel groepsproduct Verantwoording zelfontwikkeling en werkwijzen: • *Portfolio – reflecties* Verantwoording denk- en werkwijzen: • *Plan van Aanpak – eindverslag - eindpresentatie*	A1, A4, A5, A7 B2	n.v.t.	sep. – nov.	10	nee
h4o&opo2	**Keuzeproject: Proces (persoonlijk cijfer)** Persoonlijk aandeel groepsproduct Verantwoording zelfontwikkeling en werkwijzen: • *Portfolio – POP & TOP – reflecties*	A2, A4 C1, C2	n.v.t.	dec. – mei.	15	nee
h4o&opo3	**Keuzeproject: Product (groepscijfer)** Verantwoording denk- en werkwijzen • *Plan van aanpak* • *Tussenproducten en eindproducten* • *(Tussen)presentaties* • *Samenwerking met externe partijen*	A1, A5, A6 B2, B3 C4, C6 D*	n.v.t.	dec. – mei.	15	nee
h4o&opo4	**Onderzoeksproject: Product** Verantwoording denkwijzen en werkwijzen: • *Onderzoeksmethodiek – procespresentatie*	A3, A5, A7, A8 C3, C5	n.v.t.	jun.	10	nee
h5o&opo5	**Meesterproef: Proces (persoonlijk cijfer)** Persoonlijk aandeel groepsproduct Verantwoording zelfontwikkeling en werkwijzen: • *Portfolio – POP & TOP – reflecties*	A2, A3, A4 B4 C1, C2	n.v.t.	aug. – mrt.	25	nee
h5o&opo6	**Meesterproef: Product (groepscijfer)** Verantwoording denk- en werkwijzen: • *Plan van aanpak* • *Tussenproducten en eindproducten* • *(Tussen)presentaties* • *Samenwerking met externe partijen*	A1, A5, A6, A7, A8 B1, B2, B3 C3, C4, C5, C6 D*	n.v.t.	aug. – mrt.	25	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4o&ohd1	Fase 1 Meesterproef *Teamvorming* *Opdrachtgever gevonden* *Omschrijving opdracht* *Oriëntatie expertbegeleiding*	A1, A2, B3	PWW 3

Vak	O&O (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Naar de richtlijnen van Technasium en SLO		

Examenprogramma

Examenprogramma Onderzoek en ontwerpen havo

Het eindexamen

Het eindexamen bestaat uit het schoolexamen.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:
Domein A Algemene vaardigheden
Domein B Denk- en werkwijzen van Onderzoek en ontwerpen
Domein C Kernkwaliteiten
Domein D Werelden van bèta-techniek

Het schoolexamen heeft betrekking op:

- de gehele domeinen A, B en C in combinatie met
- minimaal *twee*[2] van de subdomeinen uit domein D
- en, indien het bevoegd gezag daarvoor kiest, andere vakonderdelen, die per kandidaat kunnen verschillen.

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: https://www.slo.nl/sectoren/havo-vwo/onderzoek-ontwerpen-havo-vwo/onderbouw/onderwijsdoelen/

*Het keuzeproject uit havo 4 en de meesterproef uit havo 5 moeten in totaal twee verschillende bètawerelden omvatten. De bètawerelden moeten beschreven staan in het portfolio en het projectplan (plan van aanpak).
Domein D bevat de keuzemogelijkheden betreft de bètawerelden: Science & Exploration; Water, Energie & Natuur; Mobiliteit & Ruimte; Voeding & Vitaliteit; Market & Money; Mens & medisch; Lifestyle & Design.

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Economie	Afdeling	havo
Methode	Praktische economie		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5econse1	Module 2 t/m 6	schriftelijk	A, D, E, F, G	90’	PWW 1	20	ja
h5econse2	Module 3 t/m 7	schriftelijk	A, D, E, G, H, I	90’	PWW 2	30	ja
h5econse3	Module 2 t/m 8	schriftelijk	A, D, E, F, G, H, I	135’	PWW 3	40	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5econpo1	Praktische opdracht	E/G/H/K	1 dagdeel	activiteitenweek 1 2028	10	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4econhd1	Experiment speltheorie	F, J	periode 2 2027
h4econhd2	Experiment verzekeren	G, J	periode 3 2027
h5econhd3	Opdracht Schaarste & Ruil	B&C	periode 1 2028

Examenprogramma

		SE (tenminste)	CE
Domein A	Vaardigheden	X	X
Domein B	Concept Schaarste	X	-
Domein C	Concept Ruil	X	-
Domein D	Concept Markt	-	X
Domein E	Concept Ruilen over de tijd	-	X
Domein F	Concept Samenwerken en onderhandelen	-	X
Domein G	Concept Risico en informatie	-	X
Domein H	Concept Welvaart en groei	-	X
Domein I	Concept Goede tijden, slechte tijden	-	X
Domein J	Onderzoek en experiment	X	-
Domein K	Keuzeonderwerpen	X	-

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Bedrijfseconomie	Afdeling	havo
Methode	Cumulus		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5becose1	Ondernemerschap (marketingplan + rechtsvormen) en De eenmanszaak (volledig)	schriftelijk	A, B2, B3, E, F	90’	PWW 1	30	ja
h5becose2	Geldzaken (ontvangsten & uitgaven + consumptief krediet + hypotheken) en De BV (volledig)	schriftelijk	A, B1, B4, C, D, F	135’	PWW 2	35	ja
h5becose3	Geldzaken (Sparen + Beleggen + Samenleven), en de NV (volledig)	schriftelijk	A, B1, B3, D, F, G	135’	PWW 3	35	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4becohd1	Praktische opdracht activiteitenweek	H	eind periode 3 2026

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Bedrijfseconomie (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Cumulus		

Examenprogramma

Domein		Subdomein		in CE	moet in SE
A	Vaardigheden			x	x
B	Van persoon naar rechtspersoon	B1	Persoonlijke financiële zelfredzaamheid	x	x
		B2	De oprichting van een eenmanszaak	x	x
		B3	Van eenmanszaak naar rechtspersoon	x	x
		B4	Perspectief op de organisatie	x	x
C	Interne organisatie en personeelsbeleid	C1	Interne organisatie		x
		C2	Personeelsbeleid	x	
D	Investeren en financieren	D1	Investeren		x
		D2	Financieren	x	
E	Marketing	E1	Doel en organisatie van marketingactiviteiten		x
		E2	Marketingbeleid	x	
		E3	Marketing vanuit het perspectief van de consument en de samenleving		x
F	Financieel beheer	F1	Vastleggen van financiële en niet-financiële informatie	x	
		F2	Kosten- en winstvraagstukken	x	
G	Verslaggeving			x	
H	Keuzeonderwerpen				x

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	LO1	Afdeling	havo
Methode			

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4lo1po1	Slag- & Loopspel	A, B, C	n.v.t.	periode 1/3	15	nee
h4lo1po2	Run Bike Run	A, B, C, D	n.v.t.	periode 1/3	15	nee
h4lo1po3	Keuzepakket 1	A, B, C	n.v.t.	periode 1/2/3	25	nee
h5lo1po4	Keuzepakket 2	A, B, C, D, E	n.v.t.	periode 1/2	45	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4lo1hd1	Sportdag havo 4	A, B, E	periode 1
h4lo1hd2	Sportfolio	A, B, C, D, E	periode 1/2
h5lo1hd3	Sportdag havo 5	A, B, E	periode 1
h5lo1hd4	Reflectie op LO-carrière en vooruitkijken naar toekomstige deelname aan de beweegcultuur	A, D, E	periode 2

Examenprogramma

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

Domein A: Vaardigheden
Domein B: Bewegen
Domein C: Bewegen en regelen
Domein D: Bewegen en gezondheid
Domein E: Bewegen en samenleving

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	BSM	Afdeling	havo
Methode	Be Sport-Minded		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4bsmse1	Bewegen en Regelen Hoofdstuk 2 - 2.1 t/m 2.4	schriftelijk	C1, C3	90’	PWW 1	8	ja
h4bsmse2	Bewegen en Samenleving Hoofdstuk 3	schriftelijk	E2, E3	90’	PWW 2	7	ja
h4bsmse3	Bewegen en Gezondheid 1 Hoofdstuk 1 - 1.1 t/m 1.4	schriftelijk	D1, D3	90’	PWW 3	8	ja
h5bsmse4	Bewegen en Gezondheid 2 Hoofdstuk 1 – 1.5 t/m 1.8	schriftelijk	D1, D2	90’	PWW 2	7	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4bsmpo1	Slag- & Loopspel	A, B1, C1, C2	n.v.t.	periode 1	5	nee
h4bsmpo2	Lesgeven 1 – Microteach	A, C1, C2, C3	n.v.t.	periode 2	7	nee
h4bsmpo3	Terugslagspel	A, B1, C1, C2, C3	n.v.t.	periode 2	5	nee
h4bsmpo4	Organiseren toernooi doelspel	A, B1, C1, C2, C3, E3	n.v.t.	periode 3	8	nee
h5bsmpo5	Atletiek	A, B4, C1, C2	n.v.t.	periode 1	5	nee
h5bsmpo6	Doelspelen	A, B1, C1, C2	n.v.t.	periode 1	5	nee
h5bsmpo7	Trainingsschema	A, D2, D3	n.v.t.	periode 1/2	6	nee
h5bsmpo8	Bewegen en Muziek	A, B3	n.v.t.	periode 1/2	5	nee
h5bsmpo9	Organiseren Sporttoernooi school	C2, C3, E3	n.v.t.	periode 2	7	nee
h5bsmpo10	Zelfverdediging	A, B5	n.v.t.	periode 2	5	nee
h5bsmpo11	Turnen	A, B2, C1, C2	n.v.t.	periode 2	5	nee
h5bsmpo12	Lesgeven 2	A, C2, C3, E3	n.v.t.	periode 2	7	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4bsmhd1	Kennismakingsactiviteit	A	periode 1
h4bsmhd2	Keuzeactiviteit 1	A, B6	periode 2/3
h4bsmhd3	Keuzeactiviteit 2	A, B6	periode 2/3
h4bsmhd4	Stage	E1, E3	periode 3
h5bsmhd5	Keuzeactiviteit 3	A, B6	periode 1/2

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	BSM (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Be Sport-Minded		

Examenprogramma

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

Domein A: Vaardigheden

Domein B: Bewegen
Subdomein B1: Spelen
Subdomein B2: Turnen
Subdomein B3: Bewegen op muziek
Subdomein B4: Atletiek
Subdomein B5: Zelfverdedigingsspelen
Subdomein B6: Keuzeactiviteiten

Domein C: Bewegen en regelen
Subdomein C1: Regelen in de rol van beweger
Subdomein C2: Regelen inde rol van begeleider
Subdomein C3: Regelen in de rol van organisator

Domein D: Bewegen en welzijn
Subdomein D1: Bewegen en welzijn
Subdomein D2: Fitheid testen en verbeteren
Subdomein D3: Blessurepreventie en -behandeling

Domein E: Bewegen en samenleving
Subdomein E1: Toekomstoriëntatie
Subdomein E2: Samenleving en bewegingscultuur
Subdomein E3: De organisatie van sport en bewegen

Opmerkingen

https://www.examenblad.nl/2028/havo/vakken/kunstvakken-lo/bewegen-sport-maatschappij-havo

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Maatschappijleer	Afdeling	havo
Methode	Thema’s Maatschappijleer HAVO		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4maatse1	H1 Wat is maatschappijleer?	schriftelijk	A	45’	oktober 2026	5	nee
h4maatse2	H2 Rechtsstaat	schriftelijk	A, B	45’	PWW 1	10	ja
h4maatse3	H3 Parlementaire democratie	schriftelijk	A, C	45’	PWW 3	10	ja
h4maatse4	H4 Pluriforme samenleving H5 Verzorgingsstaat	schriftelijk	A, D, E	45’	PWW 4	15	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4maatpo1	PO Rechtsstaat	A, B	periode 1	periode 1	20	nee
h4maatpo2	PO Parlementaire democratie	A, C	periode 2, 3	periode 2, 3	20	nee
h4maatpo3	PO Pluriforme samenleving en/of verzorgingsstaat	A, D, E	periode 3, 4	periode 3, 4	20	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Maatschappijleer (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Thema's Maatschappijleer HAVO		

Examenprogramma	
Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen: Domein A: Vaardigheden Subdomein A1 Informatievaardigheden Subdomein A2 Benaderingswijzen Domein B: Rechtsstaat Subdomein B1: vrijheidsrechten en plichten, het beginsel rechtstaat Subdomein B2: De praktijk van de rechtsstaat Subdomein B3: Internationale vergelijking en internationale organisaties Domein C: Parlementaire democratie Subdomein C1: Politieke rechten; de structuur van de democratie Subdomein C2: De praktijk van de parlementaire democratie Subdomein C3: Internationale vergelijking en internationale organisaties	Domein D: Verzorgingsstaat Subdomein D1: Geschiedenis van de verzorgingsstaat Subdomein D2: Sociale rechten en plichten; kenmerken van een verzorgingsstaat Subdomein D3: De praktijk van de verzorgingsstaat Subdomein D4: Internationale vergelijking en internationale organisaties Domein E: Pluriforme samenleving Subdomein E1: Geschiedenis van de pluriforme samenleving Subdomein E2: Grondrechten die horen bij de pluriforme samenleving Subdomein E3: De praktijk van de pluriforme samenleving Subdomein E4: Internationale vergelijking en internationale organisaties

Opmerkingen
Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Maatschappijwetenschappen	Afdeling	havo
Methode	Seneca		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5mawse1	Hoofdstuk 6 en 7 inclusief alle kernconcepten en hoofdconcepten	schriftelijk	B1+B2+B3+B4+D2+E1+E2		PWW 1	25	ja
h5mawse2	Hoofdstuk 8 en 9 inclusief alle kernconcepten en hoofdconcepten	schriftelijk	B1+C1+C2+C3+C4+C5+C6+D1+D2+D3+D4		PWW 2	25	ja
h5mawse3	Hoofdstuk 1 t/m 5 inclusief alle kernconcepten en hoofdconcepten	schriftelijk	B t/m E		PWW 3	30	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h5mawpo1	Creatieve verwerking examenonderdelen	A t/m E + F of G	3 lessen	februari 2028	20	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Maatschappijwetenschappen (vervolg)	havo
Methode	Seneca	

Examenprogramma

Domeinen		Subdomeinen		In CE	Niet in SE	Mag in SE
A	Vaardigheden	A1	Informatievaardigheden	X	X	
		A2	Concept-contextbenadering	X	X	
		A3	Onderzoek vaardigheden	X	X	
B	Vorming*	B1	Socialisatie	X		X
		B2	Politieke socialisatie	X		X
		B3	Socialisatie binnen een specifieke context	X		X
		B4	Overheidsbeleid en standpunten van politieke partijen	X		X
C	Verhouding*	C1	Verhoudingen: nationaal en internationaal	X		X
		C2	Macht en gezag	X		X
		C3	Maatschappelijke en politieke conflicten en samenwerking	X		X
		C4	Sociale ongelijkheid binnen een specifieke context	X		X
		C5	Maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op sociale ongelijkheid binnen een specifieke context	X		X
		C6	Overheidsbeleid en standpunten van de politieke partijen	X		
D	Binding*	D1	Sociale cohesie: mate van binding	X		X
		D2	Politieke instituties en representatie/representativiteit	X		X
		D3	Bedreigingen voor de bindingen in de samenleving binnen een specifieke context	X		X
		D4	Voorbeeld binnen een specifieke context van effecten van ontwikkelingen op politieke bindingen in de samenleving	X		X
		D5	Overheidsbeleid en standpunten van politieke partijen	X		X
E	Verandering*	E1	Veranderingsprocessen rationalisering, individualisering en institutionalisering	X		X
		E2	Veranderingsprocessen staatsvorming, democratisering en globalisering	X		X
		E3	Effecten van veranderingen binnen een specifieke context op andere maatschappelijke vraagstukken		X	
		E4	Standpunten van politieke stromingen over vraagstukken die samenhangen met modernisering		X	
F	Analyse/onderzoek sociale actualiteit*	F1	Informatie verwerven over een actualiteit/onderzoek doen naar een actualiteit		X	
		F2	Selectie van hoofd- en kernconcepten toepassen op een actualiteit		X	
G	Analyse/onderzoek politieke actualiteit*	G1	Politieke en sociale participatie		X	
		G2	Het belang van verkiezingen		X	
		G3	Verkiezingen in Nederland en een ander land		X	
		G4	Deelname aan de verkiezingen		X	

*Binnen een specifieke context.

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Informatica	Afdeling	havo
Methode	Fundament		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4inse1	Inleiding programmeren	schriftelijk	D	45’	PWW 1	5	ja
h4inse2	Decompositie Computerarchitectuur	schriftelijk	E1	45’	PWW 2	5	ja
h4inse3	Informatie en data	schriftelijk	C1, C2, C4, F4	45’	PWW 4	5	ja
h5inse4	Algoritmen, datacommunicatie	schriftelijk	B1, C2, E1	45’	PWW 1	5	ja
h5inse5	Kunstmatige intelligentie	schriftelijk	I	45’	PWW 2	5	ja
h5inse6	Grondslagen, ICT & maatschappij	schriftelijk	B3, F2, F3	45’	PWW 3	5	ja

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4inpo1	Programmeervaardigheden	B2, C3, D	periode 1	november 2026	10	nee
h4inpo2	HTML en CSS	A	periode 2	februari 2027	10	nee
h4inpo3	Usability: Ontwerp en realisatie	A, F1	periode 4	juni 2027	15	nee
h5inpo4	SQL	C5, H	periode 1	oktober 2027	10	nee
h5inpo5	Kunstmatige intelligentie	E2, L	periode 2	december 2027	10	nee
h5inpo6	Internet of things	B3, P	periode 3	april 2028	15	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren

Examenprogramma

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:
Domein A: Vaardigheden
Domein B: Grondslagen
Domein C: Informatie
Domein D: Programmeren
Domein E: Architectuur
Domein F: Interactie
Domein H: Keuzethema databases
Domein I: Keuzethema kunstmatige intelligentie
Domein L: Keuzethema Netwerken

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: https://www.examenblad.nl/examen/informatica-havo/2023/havo

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	**KUBV**	**Afdeling**	**havo**
Methode	**Art History**		

Toetsen							
Toetscode	**Inhoud en omschrijving**	**Toetsvorm**	**Domeinen**	**Duur**	**Afname**	**Weging %**	**Herkansbaar**
h5kubvse1	Proefwerk Kunstbeschouwing	schriftelijk	B,C	120’	PWW 2	15	ja
h5kubvse2	Proefwerk Examenthema	schriftelijk	B,C	120’	PWW 3	15	ja

Praktische opdrachten						
Toetscode	**Inhoud en omschrijving**	**Domeinen**	**Duur**	**Afname**	**Weging %**	**Herkansbaar**
h4kubvpo1	Beeldende opdracht	A, B, C		periode 2-3	15	nee
h5kubvpo2	Beeldende opdracht deel 1	A, B, C		periode 1-2	15	nee
h5kubvpo3	Beeldende opdracht deel 2	A, B, C		periode 2-3	20	nee
h5kubvpo4	Beeldende opdracht deel 3	A, B, C		periode 3	20	nee

Handelingsdelen			
Toetscode	**Inhoud en omschrijving**	**Domeinen**	**Afname / inleveren**

Vak	KUBV (vervolg)	Afdeling	havo
Methode	Art History		

Examenprogramma

Het eindexamen bestaat uit het centraal examen.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:
Domein A Vaardigheden
Domein B Invalshoeken voor reflectie
Domein C Onderwerpen.

Het centraal examen
Het centraal examen heeft betrekking op de domeinen B en C in combinatie met de vaardigheden uit domein A.
De CEVO wijst uit domein C drie onderwerpen aan voor het havo-examen en vier onderwerpen voor het vwo-examen. De CEVO stelt het aantal en de tijdsduur van de zittingen van het centraal examen vast en maakt indien nodig een beperking en een specificatie bekend van de examenstof.

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	CKV	Afdeling	havo
Methode	n.v.t.		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4ckvpo1	Kunstautobiografie		A, B	320’	periode 1	20	ja
h4ckvpo2	Beeldende kunst		A, B, C, D	480’	periode 2,3	20	ja
h4ckvpo3	Muziek		A, B, C, D	240’	periode 2,3	20	ja
h4ckvpo4	Film		A, B, C, D	320’	periode 3,4	20	ja
h4ckvpo5	Onderzoek		A, B, C, D	480’	periode 4	20	ja

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4ckvhd1	Kunstautobiografie	A, B, C, D	periode 1
h4ckvhd2	Beeldende kunst	A, B, C, D	periode 2,3
h4ckvhd3	Muziek	A, B, C, D	periode 2,3
h4ckvhd4	Film	A, B, C, D	periode 3,4

Examenprogramma

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:
Domein A: Verkennen
Domein B: Verbreden
Domein C: Verdiepen
Domein D: Verbinden

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: www.examenblad.nl

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	**Godsdienst**	**Afdeling**	**havo**
Methode	**Perspectief**		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4gdse1	Toets Hoofdstuk 15	schriftelijk	A, E, F	60	leerjaar 4	30	ja
h4gdse2	Presentatie Religie & Maatschappij	presentatie	A, B, C	10’-15’	leerjaar 4	20	nee
h4gdse3	Portfolio-opdrachten levensvragen (‘Levensvisieboek’)	werkstuk	A, B, C, D, E, F	hele jaar	leerjaar 4	50	nee

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren

Examenprogramma

Het examenprogramma bestaat uit de volgende onderdelen:

Domein A: Vakspecifieke vaardigheden
Domein B: Beelden van mens, wereld en God
Domein C: Ervaring en godsdienst
Domein D: Verbeelding en esthetiek
Domein E: Moreel handelen en ethiek
Domein F: Sociale omgang en gemeenschapsvorming

Opmerkingen

Dit programma is bepaald door het bevoegd gezag van de school.

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Praktijkgericht vak maatschappij (klein)	havo
Methode	n.v.t.	

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4pgvmpo1	Pgp-opdracht 1	D, C	30’	semester 1	30	nee
h4pgvmpo2	Pgp-opdracht 2	B, C	30’	semester 2	30	nee
h4pgvmpo3	Bedrijfsstage	A1 t/m A4	40’	april 2027	40	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4pgvmhd1	Maak kennis met het HBO	A5	PWW 4

Examenprogramma

Het examenprogramma bestaat uit vier domeinen, waarvan de eerste twee voor alle praktijkgerichte programma’s voor havo gelijk zijn:
A. loopbaanontwikkeling in praktijkgerichte opdrachten
B. praktijkoverstijgende vaardigheden
C. werkvelden
D. programmaspecifieke kennis en vaardigheden

Opmerkingen

Een uitgebreide beschrijving van het examenprogramma is te vinden via de volgende link: https://www.slo.nl/@22042/examenprogramma-pgp-maatschappij-klein/

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Praktijkgericht vak technologisch (klein)	Afdeling	havo
Methode	n.v.t.		

Toetsen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Praktische opdrachten

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar
h4pgvtpo1	Pgp-opdracht 1	A1, D, C		semester 1	30	nee
h4pgvtpo2	Pgp-opdracht 2	A1, B, C		semester 2	30	nee
h4pgvtpo3	Bedrijfsstage	A2 t/m A4		april 2027	40	nee

Handelingsdelen

Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4pgvthd1	Maak kennis met het HBO	A5	PWW 4

Examenprogramma

Het examenprogramma bestaat uit zes domeinen, waarvan de eerste drie voor alle praktijkgerichte programma's gelijk zijn. Het zijn:
A. loopbaanontwikkeling in praktijkgerichte opdrachten
B. programmaoverstijgende vaardigheden
C. werkvelden
D. programmaspecifieke kennis en vaardigheden

Opmerkingen

- Welk praktijkgericht programma de leerling volgt, hangt af van de keuze bij de eerste opdracht externe partij (H4Havoppo1).

Een uitgebreide beschrijving van de examenprogramma's voor pgp-M en pgp-T zijn te vinden via de volgende links:
https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/havo-praktijkgericht/ontwikkelingen-havo/praktijkgerichte-programma-havo/examenprogramma/@22040/conceptexamenprogramma-pgp-technologie-0/

2026-2028 Programma van Toetsing en Afsluiting

Vak	Oriëntatie op Studie en Beroep	Afdeling	havo
Methode	n.v.t.		

Toetsen							
Toetscode	Inhoud en omschrijving	Toetsvorm	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Praktische opdrachten						
Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Duur	Afname	Weging %	Herkansbaar

Handelingsdelen			
Toetscode	Inhoud en omschrijving	Domeinen	Afname / inleveren
h4osbhd1	Bezoek Studiekeuze Kickoff Zoetermeer		8 oktober 2026
h4osbhd2	Bezoek Event: Bekijk je toekomst (spirit4you)		periode 1 2026
h4osbhd3	Bezoek open dag vervolgonderwijs I		december 2026
h4osbhd4	Bezoek open dag vervolgonderwijs II		mei 2027
h4osbhd5	Minimaal 2 proefstudeerdagen en/of meeloopdagen		april 2028

Examenprogramma

Dit programma is bepaald door het bevoegd gezag van de school.

Opmerkingen

Aan alle handelingsdelen moeten worden voldaan. Indien dit niet het geval is, wordt promotie naar havo 5 resp. deelname aan het centraal examen geblokkeerd. De school zal in dergelijke gevallen een vervangende opdracht voorleggen.

Bij de activiteiten het Event van Spirit4you en de Studiekeuze Kickoff in Zoetermeer, is aanwezigheid verplicht.
Na de activiteiten volgt een reflectieopdracht en een gesprek met de mentor.
Bij verhindering volgt een vervangende opdracht.

Toegestane hulpmiddelen havo en vwo CE 2027

Vak	Hulpmiddel
Alle vakken	Basispakket, bestaande uit: - schrijfmateriaal inclusief millimeterpapier - tekenpotlood - blauw en rood kleurpotlood - liniaal met millimeterverdeling - passer - geometrische driehoek - vlakgum - rekenmachine
Alle schriftelijke examens	Eendelig verklarend woordenboek Nederlands *of* woordenboek Nederlands-thuistaal en/of thuistaal-Nederlands
Latijn	Woordenboek Latijn + grammatica-overzicht
Moderne vreemde talen	Woordenboek naar en van de doeltaal; Bij Engels: (op verzoek kandidaat) daarnaast ook woordenboek Engels-Engels
Wiskunde A,B,C Rekenapparaat	- Grafische rekenmachine - roosterpapier in cm^2 De machines die in 2026 in elk geval zijn toegestaan (mits voorzien van examenstand): Casio: - fx-CG50 Hewlett Packard: - HP Prime G2 Texas Instruments: • TI-84 Plus CE-T • TI-84 Plus CE-T Python Edition • TI-Nspire CX II-T • TI-Nspire CX II-T CAS • TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS) NumWorks: - De grafische rekenmachine van NumWorks
Biologie, natuurkunde, scheikunde	- goedgekeurd informatieboek: Binas (7e editie) of Sciencedata

- er mag geen Tipp-ex of blanco roller gebruikt worden
- de examens mogen niet met potlood worden gemaakt
- je mag alleen papier gebruiken dat door de school is verstrekt.

Kandidaten met dyslexie

Als de computer als schrijfgerei wordt ingezet bij de centrale examens Nederlands havo en vwo, dient de spellingcontrole bij niet-dyslectische kandidaten uitgeschakeld te zijn. Aan kandidaten met een deskundigenverklaring omtrent dyslexie, mag het gebruik van spellingcontrole wel worden toegestaan.

Horloge en/of smartwatch en koptelefoon/oordoppen

Het is niet toegestaan om een horloge of smartwatch bij je te hebben of te dragen tijdens het examen. Ook een koptelefoon of oordoppen zijn niet toegestaan.